
Arkivkode:

FU-sak: 02/13

Sak nr.:

Møte: 29.01.13

Forskningsrådets program for Fri prosjektstøtte (FRIPRO) 2010-2013. Tildelinger og trender

1. OM FRIPRO

FRIPRO er en åpen, nasjonal konkurransearena der vitenskapelig kvalitet er det avgjørende vurderingskriteriet. FRIPRO skal bidra til å få frem forskning av høy vitenskapelig kvalitet uavhengig av fagområder og disipliner. FRIPRO-midler lyses ut hvert år. FRIPRO finansierer forskerprosjekter, postdoktorstipend, utenlandsstipend og arrangementer. FRIPRO skal bidra til grunnleggende teori- og metodeutvikling og vitenskapelig fornyelse av fagene. FRIPRO mottar søknader fra universitets- og høyskolesektoren, forskningsinstitutter og andre forskningsmiljøer med offentlig finansiering. Alle søknader om forskerprosjekt og personlig postdoktorstipend til FRIPRO vurderes først av ekspertpaneler. For å sikre riktig kompetanse, bestemmes antall medlemmer og den endelige sammensetning av panelene etter at søknadsbunken foreligger. Panelene består av utenlandske eksperter med ulik faglig bakgrunn.

Samtlige søknader diskuteres av alle medlemmene i panelet for å sikre en grundig og helhetlig vurdering av søknadene. Ekspertpanelet kan i tillegg be administrasjonen i Forskningsrådet om å innhente faglige vurderinger fra individuelle fageksperter dersom det er behov for å styrke beslutningsgrunnlaget i panelet. Vitenskapelig kvalitet er det avgjørende kriteriet for panelets samlede vurdering av en søknad.

Det er fire fagkomiteer for FRIPRO:

1. Humaniora (FRIHUM)
2. Matematikk, naturvitenskap og teknologi (FRINATEK)
3. Medisin, helse og biologi (FRIMEDBIO)
4. Samfunnsvitenskap (FRISAM)

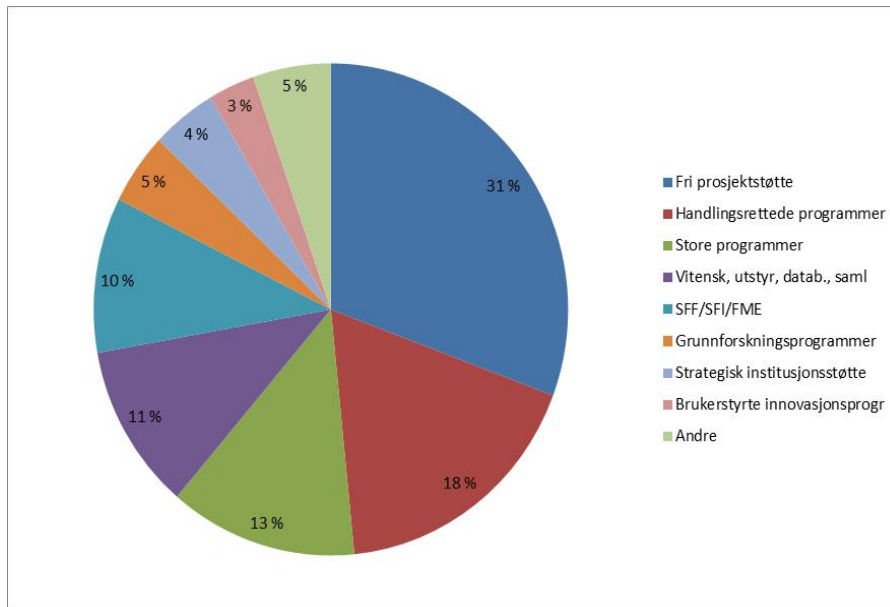
Totalbudsjettet til fri prosjektstøtte – FRIPRO – fordeler seg slik mellom de fire fagkomiteene:

- Humaniora: 14 %
- Matematikk, naturvitenskap og teknologi: 30 %
- Medisin, helse og biologi: 39 %
- Samfunnsvitenskap: 17 %

2. FRIPRO VED UIB 2012

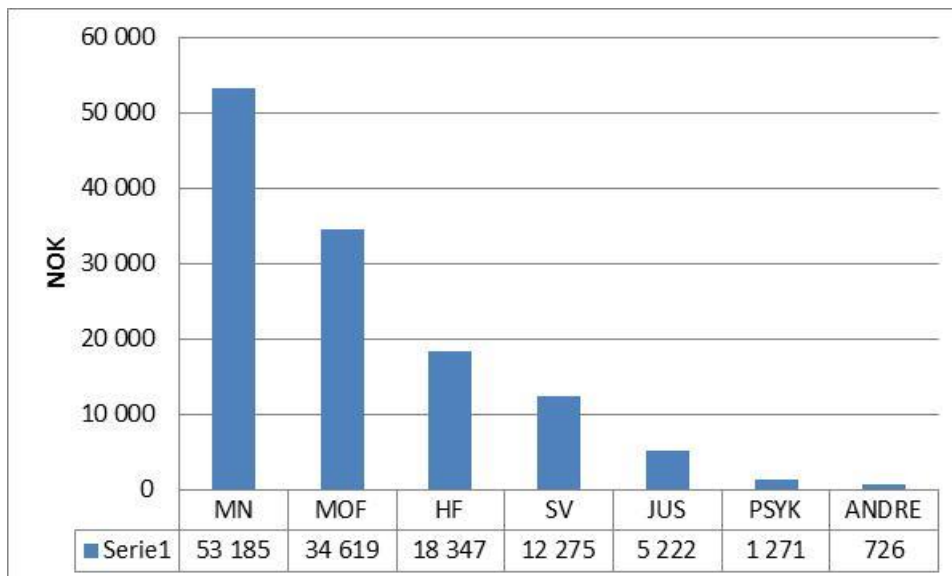
Fri prosjektstøtte utgjorde i 2012 den størst andel av midlene til UiB fra Forskningsrådet med 31 % av midlene (figur 1), fulgt av handlingsrettede programmer 20 % og Store programmer med 13 %. Den øvrige fordelingen fremgår av figur 1.

Figur 1. Aktive Forskningsrådsprosjekt etter hovedaktivitet (andel av tildeling) 2012

Blant fakultetene har Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet den største prosjektporteføljen, fulgt av Det medisinsk-odontologiske fakultet og Det humanistiske fakultet slik det fremgår av figuren nedenfor.

Figur 2. FRIPRO 2012. Aktive prosjekter etter fakultet (1000 kr)

3. FRIPRO 2010-2013

I perioden 2010-2013¹ har den samlede søkningen til FRIPRO vært relativt stabil, med søknader for 2013 som et foreløpig toppår, med i alt 1017 søknader, en økning på 8,5 % fra året før. De samlede søkertallene fremgår av tabell 1 nedenfor.

Tabell 1. Antall søknader til 2010-2013. Alle institusjoner

År	Antall Søknader
2010	983
2011	973
2012	937
2013	1017

I strategien for perioden 2011-2015 har Universitetet i Bergen som hovedmål for forskningen å ha og fremme grunnleggende forskning av høy kvalitet i bredden av universitetets fagdisipliner. UiB har derfor prioritert å oppnå frie midler i Norges forskningsråd, sammen med midler fra European Research Council (ERC) og å få nye sentre for fremragende forskning (SFF). Et kjennetegn ved disse programmene er høy konkurranse og høy kvalitet på søknadene. Imidlertid er også innvilgelsesprosenten lav i disse programmene/virkemidlene. Innvilgelsesprosenten, eller suksessraten, som innvilget andel av antall søkte prosjekter fremgår av tabell 2 nedenfor.

Tabell 2. Andel av totalt antall søkt (%)

Tabell 1. FRIPRO 2010-2013. Innvilgelsesprosent. Andel av totalt antall søkt (%)				
	UiB	UiO	NTNU	FRIPRO total
2010	11 %	13 %	12 %	10 %
2011	9 %	11 %	8 %	9 %
2012	6 %	7 %	9 %	6 %
2012 F*	11 %	13 %	12 %	15 %
2013	5 %	12 %	15 %	8 %

*Inkludert Fellesløftet

UiBs innvilgelsesprosent var i 2010 på 11 %. I 2013 var den falt til 5 %. En tilsvarende trend ses også ved Universitetet i Oslo og NTNU, med unntak for 2013, da begge disse institusjonene hadde en suksessrate som var høyere enn gjennomsnittet for FRIPRO. For

¹ Årstallene i denne sammenheng refererer seg til året for oppstart av tildelt prosjekt. Kunngjøring av tildeling har som regel skjedd mot slutten av foregående år.

FRIPRO som helhet falt den fra 10 % i 2010 til 8 % i 2013. Både UiO og NTNU har en gjennomgående høyere suksessrate enn UiB, og forskjellen er særlig stor for 2013.

I 2012 fikk FRIPRO en utvidet ramme gjennom det såkalte Fellesløftet. Dette var et dugnadsarbeid mellom universitetene, Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet (KD), ved at universitetene satte av en sum til frie prosjektmidler og at Kunnskapsdepartementet "matchet" universitetenes millioner med friske penger, og ikke tok av universitetenes grunnbevilgning. Dette muliggjorde hele 90 ekstra prosjekter, hvorav 20 ble tildelt UiB. Dette gav en suksessrate for 15 % for FRIPRO som helhet, og 11 % for UiB.

Ser vi på suksessraten som andel av bevilget beløp, gjentar mønsteret seg.² For FRIPRO som helhet faller fra den 9 % til 5 % fra 2010 til 2012 innenfor de ordinære rammene, men får et løft til 15 % med Fellesløftet. For UiB faller suksessraten fra 11 % i 2010 til 6 %, men stiger til 16 % med Fellesløftet. Sammenlignet med de andre universitetene har ligger UiB litt under UiO, og noe høyere enn NTNU.

Tabell 3. Finansiell suksessrate (%)

	UiB	UiO	NTNU	FRIPRO totalt
2010	11	10	8	9
2011	8	9	9	8
2012	6	7	3	5
2012 F*	16	20	11	15

En fallende suksessrate kan ofte ha sammenheng med at økt konkurranse i form av økt popularitet fulgt av et stigende antall søknader, eller at man tildeler færre men større prosjekter. Utviklingen i FRIPRO er i midlertid klart annerledes, slik det fremgår i tabell 4 nedenfor, med en oversikt over antall tildelte prosjekter og programmets samlede økonomiske omfang.

Tabell 4. Oversiktstabell

	Antall søknader	Søkt beløp (1000 kr)	Antall innvilgede prosjekt	Innvilgelsesprosent av antall søknader	Innvilget beløp (1000 kr)	Innvilgelsesprosent av søkt beløp
2010	983	6484	102	10	568	9
2011	973	6311	92	9	515	8
2012	937	6833	55	6	373	6
2012 F*	937	6833	145	15	1006	15
2013	1017	6800	83	8	NA	NA

² Innvilgelsesprosent som andel av bevilget beløp for 2013 vil første foreligge når endelig budsjett for de godkjente prosjektene er vedtatt av Forskningsrådet.

I perioden 2010 – 2012 var det nedgang både i antall tildelte prosjekter og i FRIPROs økonomiske ramme. Antall prosjekter ble nesten halvert i periode, fra 102 tildelinger til 55, og den samlede bevilgningen sank fra 568 mill. kr. i 2010 til 373 mill. kr. i den ordinære 2012 tildelingen. Dette utgjør en reduksjon på 34,3 %. Fellesløftet var imidlertid med på å gjøre 2012 til et rekordår, med 145 tildelte prosjekter og en vekst i den økonomisk rammen på 77 % fra 2010, til noe over en milliard kroner, i alt 1006 mill. kr. Samtidig har det vært en svak økning både i antall søknader og i samlet søknadsbeløp. Den generelt fallende suksessraten skyldes imidlertid først og fremst reduksjonen i midlene som er tilgjengelig for FRIPRO.

4. MER OM TILDELINGEN FOR 2013

Tildelingene for 2013 fra Forskningsrådet innen for FRIPRO forelå før jul fra de fire fagkomitéene.

Fagkomitéen for humaniora (FRIHUM) mottok 172 søknader (1 mrd. kr.) og innvilget 23 fordelt på 6 forskerprosjekter, 6 postdoktorstipend og 11 arrangementsstøtte. Til sammen 72 mill. kr. ble fordelt til 23 prosjekter for perioden 2013-2017. Fra UiBs fagmiljøer ble det sendt 28 søknader og en fikk tilslag på to søknader om støtte til internasjonale konferanser. Dette gjaldt: 1) "Det 19. nordiske slavistmøtet – 19th Nordic Congress of Slavists", og 2) "The Second International Learner Corpus Research Conference". Forskerprosjektene gikk ett UiTø (1), UiO (2), NTNU (1), PRIO (1) og HiHedmark (1). Postdoktorstipendene gikk til NTNU (3) og UiO (3).

Fagkomiteen for samfunnsvitenskap (FRISAM) hadde 180 søknader til behandling (1,1 mrd. kr.) og har innvilget 60 mill. kr. for årene 2013-2016 til 7 forskerprosjekter, 2 postdoktorstipend, 2 internasjonale forskerkonferanser og 6 nasjonale fagkonferanser. Fra UiB ble det sendt 24 søknader og ble innvilget støtte til ett forskerprosjekt: "Ageing, family ties and public policy" (Kjell Erik Lommerud, Institutt for økonomi). De andre forskerprosjektene gikk til PRIO (2), CMI (1), UiO (3). Postdoktorstipendene gikk til UiO (2). Av antall innvilgede forskerprosjekter og postdoktorstipend har UiB en innvilgelsesprosent på 11 (1/9), mens i forhold til antall søknader som ble sendt er prosenten 4,2 (1/24).

Fagkomiteen for matematikk, naturvitenskap og teknologi (FRINATEK) mottok 253 søknader (1,75 mrd. kr.) og har innvilget til sammen 31 søknader (180 mill. kr.) fordelt på 19 forskerprosjekter, 9 postdoktorstipend og 3 arrangementsstøtte. Fra UiB var det sendt 48 søknader og det ble innvilget ett forskerprosjekt og ett postdoktorstipend: 1) "Nonlinear stochastic dependence models" (Dag Tjøstheim, Matematisk institutt), og 2) "In-depth ESI-MS Investigations into the formation for Metal Organic Framework Materials" (Mali Husby Rosnes, Kjemisk institutt). Av antall innvilgede forskerprosjekt og postdoktorstipend er innvilgelsesprosenten 7,1 (2/28), mens i forhold til antall søknader som ble sendt fra UiB til programmet blir tilslagsprosenten 4,2 (2/48). UiO fikk 6 forskerprosjekt og 6 postdoktorstipend, mens NTNU fikk 8 forskerprosjekt og ett postdoktorstipend (UiTø 0).

Fagkomiteen for medisin, helse og biologi (FRIMEDBIO) mottok 439 søknader (2,95 mrd. kr.) og har innvilget til sammen 34 søknader (215 mill. kr.) fordelt på 26 forskerprosjekter, 7 postdoktorstipend og 1 arrangementsstøtte. UiB sendte 83 søknader og fikk tilslag på 5 forskerprosjekt: 1) "Auditory Verbal Hallucinations (AVH) in Schizophrenia" (Kenneth Hugdahl, Institutt for biologisk og medisinsk psykologi), 2) "Efficacy of Pain Treatment on

Depression in Patients with Dementia. A Randomized Clinical Trial of Efficacy” (Bettina Husebø, Institutt for samfunnsmedisinske fag), 3) “Promiscuity and the Evolution of Cooperative Neighbourhoods” (Sigrunn Eliassen, Institutt for biologi) 4) “The smolt brain model: Unraveling nature's regulation of neural plasticity” (Sigurd Stefansson, Institutt for biologi) og 5) “The role of the extracellular microenvironment and lymphatics in electrolyte and blood pressure regulation” (Helge Wiig, Institutt for biomedisin). Av antall forskerprosjekt og postdoktorstipend er innvilgelsesprosenten 15,2 (5/33), mens det i forhold til antall sendte søknader fra UiB er 6,0 % (5/83). UiO fikk 8 forskerprosjekt og 4 postdoktorstipend, NTNU fikk 4 forskerprosjekt og 1 postdoktorstipend (UiTø 0).

5. FORSKNINGSDIREKTØRENS KOMMENTARER

Det er et fall i suksessraten for FRIPRO generelt de siste fire årene både når det gjelder i antall tildelte prosjekter av antall søkte, og som andel av bevilget beløp. Mens det totale antallet søknader og totalt søknadsbeløp har økt noe i perioden er innvilget beløp betydelig redusert over tid om vi ser bort fra 2012 som var et unntaksår på grunn av Fellesløftet. Tallene for FRIPRO for 2012 uten tall for Fellesløftet bekrefter trenden. Fallet i innvilgelsesprosent fra 2010 skyldes således hardere konkurranse fordi det har vært avsatt færre midler til FRIPRO. Det er ikke noe som tyder på at kvaliteten på søknadene er blitt dårligere.

Selv ved en betydelig utvidelse av rammen vil FRIPRO være gjenstand for stor konkurranse. En dobling av midlene, slik det ble realisert ved Fellesløftet, ga høyere suksessrate, men heller ikke en slik kraftig utvidelse ga midler til alle søknadene som var gitt karakteren 6 eller høyere. Det er underfinansieringen av FRIPRO som er hovedproblemet, og UiB bør sammen med de andre universitetene arbeide aktivt for å få økt rammene for dette viktige virkemiddelet.

Sammenlignet med UiO og NTNU har UiB lavere tilslagsprosent som andel av antall søkte prosjekter. Den finansielle suksessraten er litt lavere enn for UiO, men noe høyere enn for NTNU. Tilstandsrapporten for 2012 fra Kunnskapsdepartementet viser at halvparten eller tett opp mot halvparten av alle søknadene ved UiB (50 %) og UiO (47 %) i 2010 og 2011 til Forskningsrådet gikk til FRIPRO. Tilsvarende tall for NTNU var 38 %. Sagt på en annen måte sender UiB halvparten av sine søknader til Forskningsrådet til det virkemiddelet som har lavest tilslagsprosent. Handlingsrettede programmer og Store programmer er de nest mest søkte virkemidlene i Forskningsrådet. En langt større andel av søknadene fra NTNU retter seg mot disse virkemidlene enn ved UiO og UiB, henholdsvis 36 prosent mot 23-24 prosent.

Det er ikke tvil om at FRIPRO er underfinansiert når det er så høy søkning, og når svært mange prosjekter med høye karakterer (6 og 7) ikke får finansiering. På den annen side er det også grunn til å reise spørsmål ved om det er fornuftig å bruke så mye ressurser på å søke midler fra et virkemiddel som har så lav tilslagsprosent. Søking til andre forskningsprogrammer, som gjennomgående har vesentlig høyere tilslagsprosent vil kunne gi større uttelling for UiB, både faglig og økonomisk. FRIPRO er viktig for å sikre en god faglig og disiplinær bredde innen den eksternt finansierte forskningen og for å styrke fagmiljøenes forskningsaktivitet, men det er grunn til å understreke at også de tematiske programmene kan gi rom for forskning som er grunnforskningsorientert og disiplinutviklende. Trolig kan mange av prosjektsøknadene som sendes til FRIPRO med mindre justeringer sendes til andre

av Forskningsrådets programmer, EUs rammeprogrammer eller andre finansieringskilder og ha større sannsynlighet for finansiering.

Saken legges med dette frem for utvalget til drøfting.